
**MEĐUSEKTORSKA SARADNJA NA ZAŠTITI DECE
OD NASILJA
U LOKALNIM SAMOUPRAVAMA**

MODS 2018

Izveštaj „Međusektorska saradnja na zaštiti dece od nasilja u lokalnim samoupravama“ je integralni deo IPA II projekta *Zaštita dece od nasilja i promocija socijalne inkluzije dece sa smetnjama u razvoju u zemljama Zapadnog Balkana i Turske*, koji se sprovodi u saradnji Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnološkog razvoja Vlade Republike Srbije i UNICEF-a, uz finansijsku podršku Evropske unije.

UVOD	4
KONTEKST	6
CILJEVI ISTRAŽIVANJA.....	8
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	8
REZULTATI ISTRAŽIVANJA	11
Protokoli za zaštitu dece od nasilja.....	11
Zaštita dece u različitim okruženjima	13
Zaštita dece iz različitih grupa.....	13
Koordinacija	14
Koordinaciono telo.....	14
Kordinator primene protokola.....	15
Kontakt osoba	16
Koordinacija u postupku prijave i otkrivanja nasilja	17
Potpisnici protokola	18
Evidencija	20
Izveštavanje.....	21
Otvorenost za pristupanje drugih aktera.....	21
Usklađenost sa Smernicama za unapređenje protokola	21
Usklađenost sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici	22
ZAKLJUČCI	25
Lista referenci.....	27
Spisak lokalnih sporazuma/protokola obuhvaćenih analizom	28
Prilog I: Upitnik.....	34
Prilog II: Prikaz gradova/opština u kojima su sprovođene aktivnosti u cilju izrade novih protokola za zaštitu dece od nasilja.....	38

UVOD

Mreža organizacija za decu Srbije je u dva navrata, prvo 2016, a zatim 2018. godine, sprovela nacionalno istraživanje koje je imalo za cilj da utvrdi postojanje i funkcionalnost intersektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja na lokalnom nivou.

Prvo, referentno istraživanje 2016. godine MODS je sproveo u partnerstvu sa UNICEF-om, a uz stručnu podršku SeConS grupe za razvojnu inicijativu. Punu podršku dao je i Republički zavod za socijalnu zaštitu i podstakao centre za socijalni rad da učestvuju u ovoj inicijativi. Referentno istraživanje je pokazalo u kojim lokalnim samoupravama postoje protokoli koji su primarno usmereni na decu u tom trenutku u Srbiji. Analiza prikupljenih lokalnih protokola bila je osnova za izradu izveštaja [„Međusektorska saradnja na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja u lokalnim samoupravama – analiza lokalnih sporazuma“](#) i [“Smernica za unapređenje međusektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja u lokalnim samoupravama”](#). Na osnovu rezultata istraživanja izrađena je [mapa](#) koja daje uvid u to u kojim opštinama postoje lokalni intersektorski sporazumi za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja.

Dve godine kasnije, 2018. MODS je u partnerstvu sa UNICEF-om i uz podršku Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu ponovio istraživanje. Prikupljeno je 138 protokola iz 136 lokalnih samouprava kojim se uspostavlja intersektorska saradnja na zaštiti od nasilja na lokalnom nivou i sprovedena njihova analiza. **Utvrđeno je da se 38 protokola/sporazuma o intersektorskoj saradnji primarno odnosi na zaštitu dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja.** Rezultati ponovljenog istraživanja i analiza prikupljenih protokola poslužili su kao osnova za izradu ovog izveštaja „Međusektorska saradnja na zaštiti dece od nasilja u lokalnim samoupravama“. Pored toga, [mapa za zaštitu dece](#) je ažurirana i sadrži sve protokole i lokalne sporazume u Srbiji koji su usvojeni od 2016. do kraja novembra 2018. godine, pored protokola iz ranijih godina.

Istraživanja, sprovedena 2016. i 2018. godine, su integralni deo IPA II projekta „Zaštita dece od nasilja i promocija socijalne inkluzije dece sa smetnjama u razvoju u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj“, koji se sprovodi u saradnji Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnološkog razvoja Vlade Republike Srbije i UNICEF-a, uz finansijsku podršku Evropske unije.

U okviru ovog projekta, tokom dve godine, 2016-2018, sprovedene su brojne aktivnosti koje su imale za cilj da se unapredi intersektorska saradnja na lokalnom nivou, podrže lokalne samouprave da razviju i usvoje sporazume za zaštitu dece od nasilja, unaprede kapaciteti organizacija civilnog društva za zagovaranje, da se one prepoznaju kao kompetentan partner u zaštiti dece od nasilja u lokalnim zajednicama, da se podrže i sprovedu kampanje u 20 lokalnih samouprava za izradu i usvajanje lokalnih protokola na zaštiti dece od nasilja i da još 12 lokalnih samouprava dobije direktnu podršku za razvoj sporazuma za intersektorsku saradnju na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja.

Gradovi i opštine u kojima su sprovedene **zagovaračke kampanje** su:

- Bačka Palanka, Pančevo, Sombor, Indija i Irig
- Valjevo, Užice, Čajetina
- Majdanpek, Bor, Požarevac
- Ćuprija, Varvarin, Ćićevac, Aleksandrovac
- Prokuplje, Bela Palanka, Pirot, Bujanovac, Vranje

Užički centar za prava deteta, organizacija članica MODS-a, koordinirala je implementacijom projekta „Zagovaranje za primenu lokalnih protokola za zaštitu dece od nasilja“ koji je sproveden u ovih 20 gradova i opština. Osnovni cilj ovog projekta je bio da se putem javnog zagovaranja usvoje novi protokoli za zaštitu dece od nasilja, čija se sadržina zasniva na smernicama za unapređenje intersektorske saradnje na polju zaštite dece od nasilja.

U 13 opština/gradova u okolini tri velika centra - Niša, Kragujevca i Novog Sada pružana je podrška za unapređenje rada intersektorskih timova. Ti gradovi/opštine su:

- Aleksinac, Svrljig, Knjaževac, Zaječar
- Kraljevo, Vrnjačka Banja, Paraćin, Trstenik
- Subotica, Vrbas, Zrenjanin, Novi Bečej
- Gadžin Han

Opština Gadžin Han je uključena u projektni proces nakon što je grad Subotica (koji pripada trećoj od navedenih grupa opština – pored Vrbasa, Zrenjanina i Novog Bečaja) procenio da postoje jasno definisane nadležnosti na osnovu zakona i opštih/posebnih protokola, da Grupa za koordinaciju u ovom gradu dobro funkcioniše u rešavanju slučajeva nasilja i da im nisu potrebni dodatni mehanizmi. Nakon što je opština Gadžin Han izrazila zainteresovanost za dodatnom podrškom, projektni tim je odlučio da podršku pruži opštini Gadžin Han umesto Subotici. Referentno istraživanje iz 2016. godine je pokazalo da opština Gadžin Han nije imala nijedan usvojen protokol.

Centar za prava deteta, članica MODS-a, implementirala je projekat „Unapređenje rada inatersektorskih timova na polju zaštite dece od nasilja“ koji je realizovan u ovih 12 gradova. Osnovni cilj projekta bio je da se formiraju intersektorski timovi za zaštitu dece od nasilja i da se usvoje protokoli za zaštitu dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja.

U svim navedenim opštinama (izuzev opštine Gadžin Han), organizacije civilnog društva, članice MODS-a, bile su aktivno uključene u aktivnosti za unapređenje intersektorske saradnje i zaštite dece.

KONTEKST

U Nacionalnom akcionom planu za realizaciju Poglavlja 23¹ u procesu priključivanja Evropskoj uniji, koji je Srbija usvojila u aprilu 2016. godine, navodi se da strateški prioritet Srbije treba da bude reforma pravosuđa i ostvarenje osnovnih prava, što podrazumeva i donošenje nove Nacionalne strategije i Akcionog plana za zaštitu dece od nasilja. Takođe, predviđena je i revizija Opšteg i sektorskih protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja, **sa primarnim fokusom na uspostavljanju i unapređenju međusektorske saradnje na lokalnom nivou u oblasti zaštite dece od svih oblika zlostavljanja i zanemarivanja.**

Tokom 2017. godine na inicijativu Saveta za prava deteta Vlade Republike Srbije, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja je uz podršku UNICEF-a izradilo Nacrt strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja 2018–2022. god. Zatim je usledio i rad na Akcionom planu za sprovođenje ove Strategije. Očekuje se usvajanje ovih dokumenata i početak njihovog sprovođenja. Nakon isteka *Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja*² nije izvršena evaluacija njene primene. U izradi nove strategije korišćena je, pored brojnih drugih izvora, studija *„Nasilje prema deci u Srbiji: Determinante; faktori i intervencije”*³ koju je pokrenula UNICEF kancelarija za istraživanja – Innocenti. Podaci iz istraživanja ukazuju da je nasilje prema deci rasprostranjeno u svim okruženjima u kojima deca žive i borave: u porodici, školskom okruženju, institucijama u kojima se deca nalaze na smeštaju, i drugim. U porastu je i digitalno nasilje, koje predstavlja relativno nov fenomen. Istraživanje je mapiralo i tri nivoa intervencija u oblasti zaštite dece od nasilja: intervencije usmerene na unapređenje institucionalnih/organizacionih mehanizama; usmerene na promenu vrednosti, stavova i svesti; direktno usmerene na prevenciju i zaštitu.

Nakon donošenja Nacionalnog plana akcije za decu 2005. godine Vlada Republike Srbije usvojila je Opšti protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja⁴. Svrha donošenja ovog protokola bila je pružanje okvira za ostvarenje specifičnog cilja određenog u Nacionalnom planu akcije za decu koji se odnosi na uspostavljanje efikasne, operativne multisektorske mreže za zaštitu dece od zlostavljanja, zanemarivanja iskorišćavanja i nasilja. U skladu sa tim, jedna od smernica Opšteg protokola jeste i **podsticanje sklapanja sporazuma na lokalnom nivou između ustanova i organizacija čija je saradnja neophodna za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite dece od zlostavljanja i zanemarivanja.**

Pored Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja, u periodu od 2006. do 2009. godine usvojeni su i posebni protokoli kojima su definisane specifične uloge i postupci u procesu zaštite dece od zlostavljanja i zanemarivanja u okviru svakog relevantnog sektora u

---

¹ Finalna verzija Akcionog plana za pregovaranje poglavlja 23, <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/9849/finalna-verzija-akcionog-plana-za-pregovaranje-poglavlja-23-koja-je-usaglasena-sa-poslednjim-preporukama-i-potvrđena-od-strane-evropske-komisije-u-briselu.php>, pristupljeno 22.10.2018.

² Nacionalna strategija za prevenciju i zaštitu dece od nasilja, Službeni glasnik RS, br. 55/05 i 71/05-isppravka, 101/07 i 65/08), http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/101080/nacionalna_strategija_zastita_dece0044_cyr.zip, pristupljeno 22.10.2018.

³ *Nasilje prema deci u Srbiji: Determinante; faktori i intervencije*, <https://www.unicef.org/serbia/reports/determinante-i-faktori-nasilja-nad-decom-u-srbiji>, pristupljeno 22.10.2018.

⁴ Opšti protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja (2005). Zaključak Vlade Republike Srbije 05 broj: 011-5196/2005 od 25. avgusta 2005. godine.

sistemu zaštite – u okviru sistema socijalne zaštite⁵, obrazovno - vaspitnih ustanova⁶, policije⁷, ustanova zdravstvene zaštite⁸, kao i u okviru sistema pravosuđa⁹.

Međutim, kako bi se razumeo širi kontekst donošenja lokalnih protokola o nasilju nad decom, potrebno je imati u vidu i druge relevantne protokole koji se odnose na nasilje. Tokom 2011. godine Vlada Republike Srbije usvojila je Opšti protokol o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima¹⁰. Pored toga, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije je marta 2013. godine donelo Posebni protokol o postupanju centara za socijalni rad – organa starateljstva u slučajevima nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima¹¹, kojim je definisana obaveza centara za socijalni rad da u roku od godinu dana od njegovog usvajanja, pristupe usvajanju sporazuma o saradnji na lokalnom nivou između ustanova i drugih organizacija čija je saradnja neophodna za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici. U periodu koji je usledio usvojen je veliki broj lokalnih sporazuma koji se odnose na međusektorsku saradnju u oblasti zaštite žrtava porodičnog nasilja i žena u partnerskim odnosima .

Pored strateških dokumenata i protokola važno je izdvojiti i neke od zakona koji uređuju ovu oblast i mandat zaposlenih u odgovarajućim sektorima: Porodični zakon,¹² Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivično pravnoj zaštiti maloletnih lica,¹³ Krivični zakonik¹⁴, Zakonik o krivičnom postupku¹⁵, Zakon o prekršajima¹⁶, Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja,¹⁷ Zakon o policiji¹⁸. Od prvog juna 2017. počela je primena **Zakona o sprečavanju nasilja u porodici**¹⁹ koji takođe ima značajne implikacije na uspostavljanje i funkcionisanje intersektorske saradnje na zaštiti dece od nasilja na lokalnom nivou.

---

⁵ Posebni protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja u ustanovama socijalne zaštite (2006). Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije.

⁶ Posebni protokol za zaštitu dece i učenika od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u obrazovno-vaspitnim ustanovama (2007). Ministarstvo prosvete Republike Srbije, Beograd

⁷ Posebni protokol o postupanju policijskih službenika u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja. (2007). Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije.

⁸ Posebni protokol sistema zdravstvene zaštite za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja. (2009). Ministarstvo zdravlja Republike Srbije, Beograd

⁹ Posebni protokol o postupanju pravosudnih organa u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja (2009). Ministarstvo pravde Republike Srbije, Beograd.

¹⁰ Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike (2013) *Posebni protokol o postupanju centara za socijalni rad – organa starateljstva u slučajevima nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima*, Beograd.

¹¹ Ovim posebnim protokolom definisana je koordinaciona uloga centara za socijalni rad na lokalnom nivou u zaštiti žrtava nasilja u porodici i predviđeno je formiranje posebnog internog tima stručnjaka za bavljenje pojavom nasilja u porodici. Za primenu Posebnog protokola definisana je odgovornost direktora centra za socijalni rad-organa starateljstva, a za praćenje njegove primene zadužen je Republički zavod za socijalnu zaštitu.

¹² Porodični zakon („Sl. glasnik RS“ br. 18/2005);

¹³ Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica („Sl. glasnik RS“ br. 85/2005);

¹⁴ Krivični zakonik („Sl. glasnik RS“br. 85/2005, 88/2005, - ispr, 107/2005 - ispr, 111/2009 i 121/2012);

¹⁵ Zakonik o krivičnom postupku („Sl. glasnik RS“br. 72/2011, 121/2012, 32/2013 i 45/2013);

¹⁶ Zakon o prekršajima ("Sl. glasnik RS", br. 65/2013, 13/2016 i 98/2016 - odluka US));

¹⁷ Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS“ br. 88/2017)

¹⁸ Zakon o policiji („Sl. glasnik RS“, broj 101/2005 i 63/2009 - odluka Ustavnog suda)

¹⁹ Zakon o sprečavanju nasilja u porodici („Sl. glasnik RS br. 94/2016“);

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Istraživanjem, koje je sprovedeno u periodu od avgusta do kraja novembra 2018. godine, trebalo je utvrditi koliki pomak je učinjen u oblasti intersektorske saradnje na zaštiti dece od nasilja na lokalnom nivou nakon sprovedenih aktivnosti koje su imale za cilj promovisanje i unapređenje intersektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja. U sklopu ovog cilja istraživanja planirani su sledeći zadaci:

- Mapiranje protokola²⁰ na lokalnom nivou koji su potpisani od strane relevantnih aktera, a odnose se na zaštitu dece od nasilja;
- Analiza mapiranih lokalnih protokola koja treba da pokaže: koliko je novih protokola usvojenih posle 2016. godine koji se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja; koliko su novousvojeni protokoli u skladu sa „[Smernicama za unapređenje međusektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja u lokalnim samoupravama](#)“; koliko su usvojeni protokoli usklađeni sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici²¹.
- Ažuriranje interaktivne online [Mape za zaštitu dece od nasilja](#) koja sadrži usvojene protokole na lokalnom nivou;

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je sprovedeno u periodu avgust - novembar 2018. godine. Mreža organizacija za decu Srbije je u saradnji sa Republičkim zavodom za socijalnu zaštitu uputila poziv centrima za socijalni rad u Republici Srbiji da dostave sve potpisane protokole koji se odnose na zaštitu od nasilja u lokalnoj samoupravi. Poziv je upućen na adrese 141 centra za socijalni rad. Prikupljeno je i analizirano ukupno 138 protokola za 136 lokalnih samouprava.²² U 5 opština ne postoji nijedan protokol o intersektorskoj saradnji za zaštitu od nasilja.²³ Analiza protokola je sprovedena putem kreiranog upitnika, a obrada podataka je vršena u SPSS sistemu.

Pored toga, sa velikim brojem centara je obavljen i telefonski razgovor sa ciljem da im se i usmenim putem uputi poziv za dostavljanje protokola i dobiju detaljnije informacije o funkcionisanju intersektorske saradnje. Razgovor je, u tom slučaju, pretežno vođen sa direktorima/kama centara za socijalni rad, ili rukovodiocima odeljenja za zaštitu dece.

Kao i prilikom referentnog istraživanja, nailazili smo na situaciju da nisu predstavnici svih centara upoznati sa tim da li postoji protokol koji se odnosi na zaštitu dece u određenoj opštini.

Takođe, veliki broj centara za socijalni rad je skrenuo pažnju da postojeći **protokoli koji se odnose na zaštitu žena žrtava porodičnog i partnerskog nasilja više nisu relevantni**, budući da **Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici** u postupku zaštite žrtava nasilja „**nadležni policijski**

---

²⁰ U ovom izveštaju termini „lokalni sporazum“ i „lokalni protokol“ se koriste kao sinonimi, zato što se u nazivima dostavljenih dokumenata javljaju i jedan i drugi termin.

²¹ Zakon o sprečavanju nasilja u porodici („Sl. glasnik RS br. 94/2016“);

²² U dve lokalne samouprave – Kragujevcu i Trsteniku postoje po dva lokalna sporazuma koja se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja

²³ To su opštine: Knić, Krupanj, Rača, Lapovo i Temerin. Od predstavnika centra za socijalni rad u opštini Knić je dobijena informacija da je Protokol za zaštitu žena žrtava porodičnog nasilja sačinjen i potpisan od strane svih aktera izuzev MUP-a - PS Knic, koji je zahtevao izvesne dopune protokola.

službenik“ vrši procenu rizika,²⁴ izriče hitne mere učiniocu²⁵, obaveštava o nasilju i dostavlja svoju procenu rizika osnovnom javnom tužiocu, centru za socijalni rad i grupi za koordinaciju i saradnju, dok grupom za koordinaciju i saradnju predsedava član grupe iz reda zamenika osnovnog javnog tužioca, odnosno zamenika višeg javnog tužioca²⁶. S obzirom na to da se najveći broj protokola koji su prikupljeni odnosi na zaštitu žena žrtava nasilja u porodici, i da su usvojeni pre 2017. godine kada je usvojen Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, to je neophodno izvršiti reviziju ovih protokola tako da budu u skladu sa ovim Zakonom.²⁷

Polazeći od „Smernica za unapređenje međusektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja u lokalnim samoupravama“ prikupljeni protokoli su analizirani tako da se utvrdi:

- da li se postojeći i novi protokoli primarno odnose na zaštitu dece od nasilja;
- da li su u protokolima za zaštitu dece od nasilja predviđene mere koje se odnose na prevenciju i zaštitu dece u različitim okruženjima - porodičnom, školskom, institucijama, u lokalnoj zajednici, digitalnom prostoru;
- da li se posebna pažnja posvećuje prevenciji i zaštiti od nasilja dece iz različitih grupa - deci sa smetnjama u razvoju, deci na institucionalnom smeštaju, deci – žrtvama seksualne i radne eksploatacije, rodno zasnovanog nasilja, deci koja su pripadnici manjinskih grupa (posebno romske pripadnosti) itd.;
- da li lokalne samouprave, pored centara za socijalni rad, imaju vodeću ulogu u procesu izrade i sprovođenja lokalnih međusektorskih sporazuma koji se odnose na prevenciju i zaštitu dece od nasilja;
- da li su uključeni svi relevantni predstavnici lokalne zajednice (vaspitno-obrazovne i obrazovno-vaspitne ustanove, udruženja građana, mediji) u proces izrade i sprovođenja protokola za međusektorsku saradnju na prevenciji i zaštiti dece od nasilja;
- da li je jasno definisana funkcija koordinatora za efikasnu primenu protokola;
- da li je određena kontakt osoba i jasno definisane obaveze svakog potpisnika kako bi se obezbedila funkcionalna saradnja i realizacija protokola;
- da li je precizno definisana koordinacija rada u postupcima otkrivanja i prijavljivanja sumnji na nasilje;
- da li postoji usaglašen sistem evidentiranja nasilja u okviru različitih sektora na lokalnom nivou;
- da li je predviđeno da se redovno izveštava javnost o primeni protokola;

---

²⁴ Zakon o o sprečavanju nasilja u porodici, („Sl. glasnik RS br. 94/2016“); Procena rizika, Član 16, *Nadležni policijski službenik odmah dostavlja sva dostupna obaveštenja o nasilju u porodici ili neposrednoj opasnosti od njega i procenu rizika - ako ona ukazuje na neposrednu opasnost od nasilja - osnovnom javnom tužiocu na čijem području se nalazi prebivalište, odnosno boravište žrtve, centru za socijalni rad i grupi za koordinaciju i saradnju.*

Ako nadležni policijski službenik ustanovi postojanje opasnosti koja nije neposredna, sva dostupna obaveštenja o nasilju u porodici ili opasnosti od njega i svoju procenu rizika dostavlja osnovnom javnom tužiocu i centru za socijalni rad.

²⁵ Ibid, član 17

²⁶ Ibid, Član 26

²⁷ Na primer, od centra za socijalni rad opštine Novi Kneževac je dobijena informacija da je stupanjem novog Zakona o sprečavanju nasilja u porodici Sporazum koji ova opština ima je prestao da važi, i u planu je izrada novog sporazuma.

- da li je predviđeno da protokol bude otvoren za pristupanje drugih institucija/organizacija nakon potpisivanja.

U odnosu na početno, referentno, istraživanje, upitnik koji je korišćen za potrebe ovog ponovnog istraživanja je dopunjen pitanjima koja se odnose na to da li je protokol usklađen sa smernicama za unapređenje intersektorske saradnje (na osnovu kojih je i trebalo da bude usklađivan sadržaj protokola koji su izrađivani tokom 2017. i 2018. godine) i da li je protokol usklađen sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja u porodici. Usklađenost protokola i Zakona u ovom istraživanju je posmatrana putem praćenja usklađenosti delova koji se odnose na postupanja policije i tužilaštva u protokolima sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja u porodici.

S obzirom na to da je u periodu između dva istraživanja, počela primena Zakona o sprečavanju nasilja u porodici (od 1. juna 2017. godine) kojim se uspostavlja na lokalnom nivou intersektorska grupa za koordinaciju i saradnju za zaštitu i sprečavanje nasilja u porodici, predmet analize je bila i usklađenost lokalnih protokola za zaštitu od nasilja sa odredbama ovog Zakona. Zakon se prvenstveno odnosi na zaštitu i podršku žrtvama porodičnog i partnerskog nasilja gde je učinilac odraslo lice. Ovaj Zakon bliže uređuje nadležnosti policije i tužilaštva u postupcima zaštite žrtava porodičnog nasilja. Zato je važno da novi sporazumi, odnosno lokalni intersektorski protokoli u delu koji se odnosi na postupanje policije i tužilaštva budu usklađeni sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. Prema Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici svako je u obavezi da bez odlaganja prijavi nasilje u porodici ili neposrednu opasnost od njega policiji ili javnom tužiocu (član 13.).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Protokoli za zaštitu dece od nasilja

Tabela broj 1: Protokoli koji se primarno odnose na decu

Broj lokalnih samouprava	Broj prikupljenih protokola	Broj lokalnih samouprava u kojima protokoli ne postoje
141	138	5
Protokoli koji se primarno odnose na decu	Deca su jedan od subjekata zaštite u Protokolu	Protokoli se primarno odnose na zaštitu žrtava porodičnog nasilja
38	11	89

Od ukupno 138 prikupljena protokola za 136 lokalnih samouprava, **38 protokola/sporazuma se primarno odnosi na zaštitu dece od nasilja**²⁸. Dve lokalne samouprave – Trstenik i Kragujevac imaju po dva protokola/lokalna sporazuma koja se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja. Referentno istraživanje iz 2016. godine je pokazalo da se svega 9²⁹ lokalnih sporazuma / protokola primarno odnosilo na zaštitu dece. U međuvremenu je u Srbiji razvijeno još 29 protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja. Od **38 protokola, 28 protokola**³⁰ je izrađeno kao rezultat sprovedenih aktivnosti sa ciljem da se donesu protokoli čija sadržina će se

²⁸ 2 lokalne samouprave imaju 2 protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece – Trstenik i Kragujevac.

²⁹To su sporazumi izrađeni u sledećim gradovima i opštinama: Beograd, Novi Sad, Niš, Kragujevac (2 protokola), Ada, Kruševac, Trstenik (2 protokola), Lučani. **Beograd** (Sporazum o intersektorskoj saradnji u primeni opsteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja za Grad Beograd); **Novi Sad** (Sporazum o intersektorskoj saradnji u primeni Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja za Grad Novi Sad); **Niš**(Sporazum o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji Grada Niša); **Lučani** (Posebni protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja u Centru za socijalni rad opštine Lučani u Guči i sporazum o međusektorskoj saradnji); **Ada** (Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja u porodici i zaštite od zanemarivanja i zlostavljanja na teritoriji opštine Ada); **Kragujevac** (Sporazum o postupanju i saradnji ustanova, organizacija na području grada Kragujevca u situacijama nasilja u porodici i drugim slučajevima nasilja prema deci i Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području Grada Kragujevca); **Kruševac** (Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece žrtava nasilja na području Grada Kruševca). **Trstenik** (Sporazum o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija na području opštine Trstenik u situacijama nasilja u porodici i drugim slučajevima nasilja prema deci, 2014. i Sporazum o intersektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja za opštinu Trstenik, 2018.). **Opština Trstenik je izradila još jedan, novi Protokol za zaštitu dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja, a bila je uključena u projektni proces koji je vodio Centar za prava deteta (12 opština).**

³⁰28 protokola koji se primarno odnose na decu izrađeni su u sledećim opštinama: Aleksandrovac; Bačka Palanka; Bela Palanka; Bor; Bujanovac; Čajetina; Čičevac; Indija; Majdanpek; Piroć; Požarevac; Prokuplje; Užice; Valjevo; Varvarin; Vranje; Aleksinac; Knjaževac; Kraljevo; Paraćin; Sremska Mitrovica; Svrlijig; Vrbas; Zaječar; Vrnjačka Banja; Trstenik; Novi Bečej i Gadžin Han.

primarno odnositi na zaštitu dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja.³¹ Takođe, pored tih 28 protokola, izrađen je i jedan protokol koji se odnosi na zaštitu dece u opštini u kojoj nisu sprovedene aktivnosti podrške od strane pomenutih projektnih timova – opština Batočina.³²

Godina izrade protokola

Najveći broj Protokola/sporazuma je izrađen tokom 2014. (65 protokola) i 2013. godine (19 protokola) što se poklapa sa periodom donošenja Posebnog protokola o postupanju centara za socijalni rad – organa starateljstva u slučajevima nasilja u porodici i nasilja nad ženama u partnerskim odnosima.³³ Međutim, gotovo da nema sporazuma u kome je jasno naznačeno za koji period on važi.³⁴

U međuvremenu je 30 protokola izrađeno tokom poslednje dve godine (21 protokol je izrađen u 2018. godini i 9 protokola u 2017. godini).³⁵

Tabela broj 2: Godina kada je protokol izrađen

Godina izrade protokola	
2018	21
2017	9
2016	11
2015	7
2014	65
2013	19
2012	2
2011	3
2010	1

³¹ Međutim, policija nije potpisnik u svih 28 protokola koji su izrađeni.

³² U Batočini je u decembru 2016. godine potpisan *Sporazum o postupanju ustanova, organa i organizacija na području opštine Batočina u situaciji nasilja u porodici, 2016*. U ovom protokolu je zaštita dece u primarnom fokusu.

³³ Prema ovom protokolu koji je donet 2013. godine, Centri za socijalni rad – organi starateljstva su obavezni u roku od jedne godine od dana usvajanja Posebnog protokola da u ostvarivanju svoje koordinatorske uloge na lokalnom nivou u cilju zadovoljavanja potreba lica koja trpe nasilje u porodici i partnerskim odnosima, u skladu sa članom 58. Zakona o socijalnoj zaštiti, pristupe sklapanju sporazuma o saradnji na lokalnom nivou između ustanova i drugih organizacija čija je saradnja neophodna za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i u partnerskim odnosima

³⁴ Na primer, u Međusektorskom protokolu o saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području grada Valjeva, 2018, naznačeno je da važi 5 godina, u period 2017 – 2022. Ovo je jedan od retkih protokola u kojem je naznačen period važenja protokola.

³⁵ Od ukupno 30 protokola koliko je izrađeno tokom poslednje dve godine, 2 protokola se odnose na zaštitu žena žrtava porodičnog nasilja (Protokol opštine Ljig i Mionica), dok se 28 protokola odnosi na zaštitu dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja.

Zaštita dece u različitim okruženjima

Nasilje nad decom se u 21 protokolu ne posmatra samo u okviru porodičnog okruženja, već predviđa zaštitu dece u različitim okruženjima: u porodici (biološkoj, hraniteljskoj, usvojiteljskoj), u ustanovama gde deca borave u kraćem ili dužem periodu (škole, predškolske ustanove, dnevni boravci, domovi za decu bez roditeljskog staranja, internati i druge ustanove), na ulici, sportskim, zabavnim ili drugim javnim događajima, u digitalnom prostoru i drugim mestima gde se deca nalaze. S tim u vezi, predviđene su mere prevencije i zaštite dece od nasilja u različitim okruženjima.³⁶ U nekim protokolima nije navedena zaštita dece u različitim okruženjima, ali je ukazano da će se naročita pažnja posvetiti zaštiti dece od vršnjačkog i elektronskog nasilja. Ipak, takvih protokola je vrlo malo.³⁷

Tabela broj 3: Okruženje u kojem se nasilje posmatra

Zaštita dece je posmatrana u različitim okruženjima	
Da (u porodici, školi, instituciji, ulici, digitalnom prostoru)	21
Navodi se da će se posebna pažnja posvetiti zaštiti dece od vršnjačkog i elektronskog nasilja	2
Pretežno porodično okruženje	115

Zaštita dece iz različitih grupa

U većini Protokola u kojima je zaštita dece primarna, deca se posmatraju kao heterogena grupa, odnosno, predviđena je zaštita dece iz različitih društvenih grupa: deca romske nacionalnosti, deca

³⁶Pa tako npr. u Protokolu o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece i učenika završnih razreda srednjih škola, od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Bor se navodi da “**Za situacije digitalnog nasilja** uključuje se UG “Obrazovno kreativni centar - OKC” Bor i primenjuje Uredba o bezbednosti i zaštiti dece pri korišćenju informaciono komunikacionih tehnologija („Službeni glasnik RS” broj 61/16). Ako ima elemenata krivičnog dela prijavljuje se PU; zatim “**Kod nasilja među decom - vršnjačkog nasilja** neophodno je edukacija učenika o oblicima i vrstama nasilja: verbalno zlostavljanje, otimanje i uništavanje stvari, prisiljavanje i ucenjivanje drugih da rade ono što im je naređeno, batine i fizičko povređivanje, novčano ucenjivanje, pretnje oružjem i seksualno nasilje, socijalna izolacija deteta, ismevanje, vređanje.” itd.

³⁷Primer toga je Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja u opštini Svrlijig i Sporazum o saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Novi Bečej

sa smetnjama u razvoju, deca migranti, deca sa retkim bolestima, deca bez roditeljskog staranja, deca u sukobu sa zakonom, deca u uličnoj situaciji i druga. **Takvih je ukupno 23 protokola.**

Tabela broj 4: Grupe dece obuhvaćene protokolom

Zaštita različitih grupa dece	
Predviđena je zaštita različitih grupa dece	23
Nije predviđena zaštita različitih grupa dece	115

Najveći broj Protokola se odnosi na zaštitu žena žrtava porodičnog i rodno zasnovanog nasilja, odnosno na primenu Opšteg protokola o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima, usvojenog od strane Vlade Republike Srbije tokom 2011. godine. Međutim u 11 protokola deca su posmatrana kao jedan od subjekata zaštite. Zaštita dece od nasilja u protokolima u kojima su deca jedan od subjekata zaštite je najčešće navođena prilikom opisa sprovođenja mera neodložnih intervencija³⁸ od strane Centra za socijalni rad, kao i u postupanju vaspitno - obrazovnih i obrazovno - vaspitnih ustanova.

Koordinacija

Koordinaciono telo

Koordinaciono telo je mehanizam koji se formira nakon što akteri potpišu sporazum, a sastoji se od predstavnika institucija/organizacija koji su potpisnici protokola/sporazuma. Primarni zadatak Koordinacionog tela jeste da podstiče i podržava intersektorsku saradnju u oblasti prevencije i zaštite od nasilja, da podržava i olakšava razmenu informacija između sektora, olakša rešavanje tehničkih problema koji nastanu između različitih sektora, promoviše Sporazum i predlaže inicijative za unapređenje sistema zaštite dece od zlostavljanja i zanemarivanja. Koordinaciono telo može da evaluiira primenu Sporazuma, a u skladu sa definisanim ciljevima sporazuma. Potpisnici mogu da detaljnije definišu ulogu koordinacionog tela kroz aneks sporazuma, ukoliko on nije precizno definisan u samom tekstu Protokola.

³⁸Na primer u Sporazumu o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Dimitrovgrad, 2014, navodi se **da će Centar za socijalni rad kada se proceni da su život i zdravlje deteta neposredno ugroženi preduzeti mere neodložne intervencije čiji je cilj osiguranje bezbednosti deteta.**

Uloga i zadaci koordinacionog tela su precizno i jasno definisani u svega 18 Protokola. Pod preciznošću delovanja koordinacionog tela se podrazumeva da je u protokolu navedeno ko čini koordinaciono telo, u kom roku će se odrediti predstavnici potpisnika koji će biti članovi; ko saziva prvu sednicu; koji su zadaci koordinacionog tela; ko predsedava; finansijska odživost koordinacionog tela; Koordinaciono telo treba da ima svoj Poslovnik o radu kao i Godišnji plan sa radnim zadacima u okviru aktivnosti predviđenih Sporazumom.³⁹

U 43 Protokola navedeno je da koordinaciono telo postoji i ko predsedava njime. Koordinacionim telom uglavnom predsedava direktor Centra za socijalni rad, dok u je u malom broju slučajeva to nadležna služba lokalne samouprave.⁴⁰

U većini opština u protokolima nije navedeno da postoji koordinaciono telo (56 opština), dok u 20 opština koordinaciono telo je predstavljeno kroz neki drugi mehanizam (npr. formiranje Intersektorskog tima za praćenje primene Protokola; Radni tim, itd...). Međutim, i tamo gde nije navedeno da postoji koordinaciono telo, jasno je navedeno da nadzor nad primenom sporazuma vrši nadležan organ lokalne samouprave, tačnije Savet za bezbednost (u nekim opštinama naveden i kao Odbor za bezbednost).

Tabela broj 5: Način predstavljanja koordinacionog tela

Preciznost uloge koordinacionog tela	
Uloga i zadaci Koordinacionog tela su jasno i precizno definisani	18
Koordinaciono telo postoji, ali nije precizno definisana njegova uloga	43
Koordinaciono telo je predstavljeno kroz neki drugi mehanizam (npr. intersektorski tim;)	20
Ne postoji koordinaciono telo	56

Koordinator primene protokola

Koordinator primene protokola je u većini slučajeva Centar za socijalni rad. U odnosu na referentno istraživanje, sada postoji jedan protokol u kojem je koordinator protokola udruženje građana.⁴¹

³⁹Primer Protokola u kojem je precizno definisana uloga Koordinacionog tela je Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti od nasilja u opštini Aleksinac.

⁴⁰Primer Protokola u kojem koordinacionim telom predsedava nadležna služba lokalne samouprave je Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja u porodici i zaštite od zanemarivanja i zlostavljanja na teritoriji opštine Ada

Tabela broj 6: Koordinator primene protokola

Centar za socijalni rad	94
Lokalna samouprava	4
Školska uprava	1
Organizacija civilnog društva	1
Nije definisano	38

Tabela broj 7: Koordinator protokola u novim protokolima za decu (28)

Koordinator protokola u novorazvijenim protokolima za decu	
Centar za socijalni rad	23
Lokalna samouprava	3
Školska uprava	1⁴²
Organizacija civilnog društva	1⁴³

Kontakt osoba

Protokolima se predviđa određivanje kontakt osoba iz svake institucije u cilju lakše i efikasnije koordinacije rada.

Kako bi komunikacija i razmena informaciju tokom trajanja postupaka zaštite dece od nasilja bila efikasnija, potrebno je da svaka institucija/organizacija delegira kontakt osobu koja će u ime određene institucije biti na raspolaganju u cilju uspešne realizacije aktivnosti predviđenih protokolom. U većini protokola predviđa se obaveza određivanja kontakt osobe. Međutim, i dalje je veliki broj protokola koji ne razmatraju delegiranje osobe u ime institucije.

⁴¹ Lokalni međusektorski sporazum o prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Čajetina, 2018.

⁴² Međusektorski protokol o saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području grada Valjeva, 2018

⁴³ Lokalni međusektorski sporazum o prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Čajetina, 2018

Tabela broj 8: Obaveza određivanja kontakt osobe u cilju efikasnije primene protokola

Da, navedeno je da će biti određena kontakt osoba	74
--	-----------

Nije navedeno da će biti određena kontakt osoba	63
--	-----------

Kontakt osoba i protokoli za zaštitu dece od nasilja

U odnosu na protokole koji se primarno odnose na zaštitu dece, **ukupno 23 protokola/sporazuma predviđa da će biti određena kontakt osoba, a u 15 protokola ta obaveza ne postoji.**

Koordinacija u postupku prijave i otkrivanja nasilja

Potrebno je da koordinacija rada u postupcima otkrivanja i prijavljivanja sumnji na nasilje bude precizno definisana u svim protokolima, kao i obaveze svakog od potpisnika.

119 protokola imaju relativno jasno određenu koordinaciju rada, od tih protokola 17 se odnosi primarno na zaštitu dece od nasilja i usklađeni su u potpunosti sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. To znači da je u ovih 17 protokola koordinacija od postupka prepoznavanja i prijavljivanja sumnje na nasilje (definisana uloga policije, tužilaštva i centra za socijalni rad) pa do postupka prikupljanja podataka za sudsko procesuiranje u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. Iako je **policija potpisala ukupno 20 od 28 novih, izrađenih protokola u opštinama u kojima je pružana podrška**, u 3 od 20 protokola koordinacija nije u potpunosti u skladu sa Zakonom. Stoga je neophodno unapređenje protokola kako bi bili u potpunosti u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. Na osnovu analiziranih protokola, tri ključna aktera kojima se slučajevi nasilja prijavljuju jesu policijske uprave/stanice, centri za socijalni rad i tužilaštvo.

Tabela broj 9: Koordinacija rada u postupku prijave i otkrivanja sumnji na nasilje

Koordinacija je definisana, protokol se primarno odnose na zaštitu dece, u skladu je sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici	17
---	-----------

Definisana je koordinacija, protokol se ne odnosi primarno na zaštitu dece i nije u skladu sa	21
--	-----------

Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici	
Definisana je koordinacija, protokol se primarno odnosi na zaštitu dece	79
Koordinacija je definisana, protokol se ne odnosi primarno na zaštitu dece, ali je u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici	2 ⁴⁴
Uopšte nije definisana koordinacija u protokolima	19

Potpisnici protokola

Nakon što se razviju, protokoli bi trebalo da budu potpisani od strane različitih aktera koji učestvuju u zaštiti dece u lokalnoj zajednici. Aktom potpisivanja, protokol postaje važeći. U svim analiziranim protokolima centar za socijalni rad i zdravstvena ustanova (domovi zdravlja) su potpisnici protokola. U 130 protokola policija je potpisnik. U odnosu na podatke iz prethodnog istraživanja, primetan je porast broja protokola u kojima je potpisnik lokalna samouprava (131), organizacija civilnog društva (75) i mediji (53)⁴⁵. Takođe, u odnosu na prethodno istraživanje kada nisu postojali protokoli u kojima policija nije potpisnik, **sada postoji 8 protokola u kojima policija nije potpisnik**. To su protokoli koji su usvojeni tokom 2017. i 2018. godine i odnose se na zaštitu dece od nasilja.

U novim protokolima za zaštitu dece, organizacije civilnog društva su potpisnici u 28 protokola, dok jednoj opštini - Batočina⁴⁶ organizacija civilnog društva nije potpisnik. Mediji su uključeni u 20 novih izrađenih protokola za zaštitu dece. Takođe, u svim novim protokolima, lokalne samouprave imaju vodeću ulogu, tj. potpisnici su protokola. Lokalne samouprave su značajni akteri u ovoj oblasti budući da svojim strateškim planovima mogu da jačaju sistem zaštite dece kroz prateća izdvajanja iz lokalnog budžeta za sprovođenje predviđenih aktivnosti.

⁴⁴To su Sporazum o saradnji na sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Mionica, 2017 i Sporazum o saradnji na sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Ljig, 2017

⁴⁵Rezultati referentnog istraživanja koje je sprovedeno 2016. godine: Lokalne samouprave su potpisnici u 125 protokola; OCD u 67 a mediji u 43 protokola.

⁴⁶ U opštini Batočina je potpisan Sporazum o postupanju ustanova, organa i organizacija na području opštine Batočina u situaciji nasilja u porodici u 2016. godini. U ovom protokolu, nasilje nad decom je takođe u primarnom fokusu.

Tabela broj 10: Potpisnici protokola

Potpisnici protokola	
Lokalna samouprava	131
Centar za socijalni rad	138
Zdravstvena ustanova/Dom zdravlja	138
Polijska stanica	130
Tužilaštvo	116
Sud	115
Predškolska ustanova	113
Osnovna škola	127
Srednja škola	116
Organizacije civilnog društva	75
Mediji	53

Policija nije potpisnik lokalnih protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja u **8 opština**⁴⁷. U 8 opština je konstatovano da zbog neusklađenosti tih lokalnih intersektorskih protokola i Zakona o sprečavanju nasilja u porodici, policija nije mogla da pristupi potpisivanju. U nekim od opština u kojima policija nije potpisnik nastavljene su konsultacije kako bi se sadržaj protokola unapredio, obuhvatio nadležnosti policije predviđene Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici. Taj proces je i dalje u toku i očekuje se da u narednom periodu i u ovim opštinama policija potpiše protokol.

---

⁴⁷ Te opštine/gradovi su: Prokuplje, Pirot, Požarevac, Varvarin, Ćićevac, Aleksandrovac, Bujanovac i Vranje.

Evidencija

Saradnja na evidenciji slučajeva nasilja je takođe predmet protokola. U prethodnom istraživanju jedan od zaključaka je bio da ne postoji usaglašen sistem evidentiranja nasilja u većini lokalnih samouprava, te da je neophodno raditi na tome da ubuduće postoji usaglašen sistem evidentiranja nasilja na lokalnom nivou. U većini protokola centar za socijalni rad je organ koji formira jedinstvenu bazu podataka (95). Novinu predstavlja to da je u 12 protokola navedeno da se evidencija i statistički podaci vode u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici.⁴⁸ Takođe, ima protokola u kojima je navedeno da će se formirati posebno radno telo koje će predlagati načine na koji se podaci sakupljaju.⁴⁹ I dalje je neophodno raditi na unapređenju sistema evidentiranja nasilja na lokalnom nivou.

Tabela broj 11: Uređenost evidencije nasilja na lokalnom nivou

Centar za socijalni rad formira jedinstvenu bazu podataka	95
Evidencija predmeta i statistički podaci se prikupljaju u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici	12
Predlaže se formiranje posebnog radnog tela kojem će se dostavljati podaci koji se sakupljaju	3
Svaka institucija vodi posebnu evidenciju, usaglašenu sa ostalim sistemima	7
Nije definisano na koji način će se voditi evidencija	21

⁴⁸ Takvi protokoli su na primer: Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti od nasilja u opštini Aleksinac; Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji grada Zaječara

⁴⁹ Npr. u Sporazumu o saradnji, lokalne mreže za borbu protiv nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima za teritoriju opštine Irig je navedeno da postoji obaveza dostavljanja koordinacionom telu evidencije o nasilju jednom godišnje, nakon čega će podaci biti objedinjeni; u Sporazumu o saradnji na lokalnom nivou nadležnih subjekata na zaštiti žrtava nasilja u porodici u Leskovcu je navedeno da potpisnici uredno vode evidenciju i dostavljaju je Savetu za bezbednost grada Leskovca.

Izveštavanje

Izveštavanje javnosti o sprovođenju protokola

Protokoli bi trebalo da budu dokumenti sa čijom sadržinom i načinom primene će biti upoznata javnost u lokalnoj zajednici. U više od polovine protokola, predviđeno je izveštavanje javnosti o primeni protokola (75 od 138 protokola). Ovo predstavlja napredak u odnosu na rezultate prethodnog istraživanja. Kada je reč o najnovijim protokolima, u kojima je zaštita dece u primarnom fokusu, u 18 protokola je predviđeno izveštavanje javnosti o sprovedenim aktivnostima predviđenim u protokolima.

Tabela broj 12: Izveštavanje javnosti o primeni protokola

Da, predviđeno je	75
Nije predviđeno	63

Otvorenost za pristupanje drugih aktera

Većina protokola je otvorena za pristupanje drugih aktera, odnosno otvorena je mogućnost da relevantna institucija/organizacija pristupi potpisivanju nakon što je protokol usvojen. Međutim, skoro da nema protokola koji definiše načine naknadnog pristupanja, čemu bi trebalo posvetiti pažnju.

Tabela broj 13: Otvorenost sporazuma za pristupanje drugih aktera

Da, predviđeno je	84
Nije predviđeno	54

Usklađenost sa Smernicama za unapređenje protokola

Kao što je navedeno, na osnovu prethodnog istraživanja, izrađene su „Smernica za unapređenje međusektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja u lokalnim samoupravama“. U odnosu na te smernice, analizirana je sadržina najnovijih razvijenih protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece, a koji su nastali kao rezultat sprovedenih aktivnosti u cilju unapređenja intersektorske saradnje. Pa tako, 15 protokola je u potpunosti inkorporiralo smernice za zaštitu dece; 13 protokola je uglavnom usvojilo smernice.⁵⁰ To znači da protokolima nisu obuhvaćene sve smernice, već većina.

⁵⁰Na primer, Međusektorski protokol o saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području grada Valjeva nije usvojio smernicu koja se odnosi na usaglašeni sistem evidentiranja nasilja; Sporazum o

Tabela broj 14: Koliko su protokoli usklađeni sa Smernicama (MODS; Unicef)

Da, u potpunosti su usvojene smernice	15
Uglavnom su usvojene smernice	13

Usklađenost sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici

Usklađenost lokalnih intersektorskih protokola sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja u porodici (u odnosu na delokrug nadležnosti policije i tužilaštva).

Zakon o sprečavanju nasilja u porodici reguliše koordinaciju rada organa – policije, tužilaštva i centara za socijalni rad na zaštiti žrtava porodičnog nasilja. Ovaj Zakon se odnosi i na saradnju u sprečavanju nasilja u porodici za krivična dela propisana ovim zakonom (član 4. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici). U odnosu na zaštitu dece od nasilja, krivična dela koja se navode, a u kojima su deca žrtve su 4) *obljuba nad detetom* (član 180. Krivičnog zakonika); 11) *navođenje deteta na prisustvovanje polnim radnjama* (član 185a Krivičnog zakonika); 12) *zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica* (član 193. Krivičnog zakonika). Pored ovih, i u ostalim navedenim krivičnim delima deca su jedna od žrtava nasilja. U lokalnim intersektorskim protokolima se postupanja organa koja su u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici odnose na zaštitu od nasilja u porodici i neposrednu opasnost od njega.

Analizirano je koliko su postojeći lokalni intersektorski protokoli usklađeni sa Zakonom u delu koji se odnosi na postupanja policije i tužilaštva. Nakon što je stupio Zakon o sprečavanju nasilja na snagu, izrađeno je ukupno 30 protokola.⁵¹ Od ukupno 28 protokola koji su izrađeni i primarno se odnose na zaštitu dece, policija je potpisnik u 20 protokola. 8 protokola nije u potpunosti u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici, u delu koji se odnosi na postupanje policija i tužilaštva, i to je razlog zbog kojeg nisu potpisani od strane policije. Međutim, od tih 8 protokola, u 5 se navodi da se zasnivaju na Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici, ali nadležnost državnih organa i predviđena koordinacija rada nije u potpunosti u skladu sa Zakonom. 108 protokola uopšte nije u skladu sa Zakonom, a budući da je najveći broj protokola usvojen pre nego što je počela primena Zakona o sprečavanju nasilja u porodici, ovaj podatak ne treba da bude iznenađujući.

Usklađenost sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici

U odnosu na protokole čija sadržina se primarno odnosi na saradnju u oblasti zaštite dece od nasilja, ukupno 20 protokola je potpisano od strane policije, ali 3 od tih 20 se ne zasnivaju na

intersektorskoj saradnji u primeni Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Bela Palanka ne sadrži smernicu koja se odnosi na obavezu određivanja kontakt osobe za primenu protokola.

⁵¹ To je 28 protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece, usvojeni kao rezultat sprovedenih aktivnosti u 32 targetirane opštine i 2 protokola koja se odnose na zaštitu žena žrtava porodičnog nasilja usvojeni u 2017. – opština Ljig i Mionica.

Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici.⁵² Od 8 protokola, koji su izrađeni, potpisani od svih drugih aktera, ali nisu potpisani od strane policije, 5 se zasniva na Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici. Protokoli koji su u potpunosti ili delimično u skladu sa Zakonom, usvojeni su tokom poslednje dve godine (2017. i 2018.)

U protokolima koji su usklađeni sa Zakonom u sledećim fazama je inkorporirana nadležnost policije i tužilaštva na zaštiti dece od nasilja:

Saradnja na prijavljivanju sumnje na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje dece

Prijava nasilja u porodici ili neposredne opasnosti od njega prema Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici podnosi se policiji ili javnom tužiocu. „Ukoliko državni organ ili ustanova, utvrde postojanje sumnje na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje, kao i nasilje u porodici ili neposrednu opasnost od njega, u obavezi je da odmah prosledi informaciju policiji ili nadležnom javnom tužiocu nakon čega će policija obavestiti centar za socijalni rad i sa istim, kao i sa drugim organima i ustanovama, razmeniti i dodatno prikupiti potrebne informacije i obaveštenja i dostaviti ih nadležnom javnom tužiocu, kao i Grupi za koordinaciju i saradnju u slučaju kada procena rizika ukazuje na neposrednu opasnost od nasilja u porodici.“⁵³

Saradnja na realizaciji neodložne intervencije

U slučajevima kada ishod početne ili prijemne procene ukaže da su život i zdravlje deteta neposredno ugroženi, voditelj slučaja/procene Centra će preduzeti mere neodložne intervencije čiji je cilj osiguranje bezbednosti deteta, kao i da zahteva, kada je to potrebno, formiranje stručnog tima i pokretanje odgovarajućih postupaka. Postupak neodložne intervencije sprovodi Centar za socijalni rad u saradnji sa nadležnim državnim organima i ustanovama, u situacijama nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, kada su život i zdravlje deteta neposredno ugroženi, ili mogu biti neposredno ozbiljno ugroženi.

Postupak zaštite deteta u slučajevima sprečavanja nasilja u porodici ili neposredne opasnosti od njega, sprovodi „nadležni policijski službenik“ koji vrši procenu rizika, odmah dostavlja sva dostupna obaveštenja o nasilju u porodici ili neposrednoj opasnosti od njega i procenu rizika - ako ona ukazuje na neposrednu opasnost od nasilja - osnovnom javnom tužiocu na čijem području se nalazi prebivalište, odnosno boravište žrtve, centru za socijalni rad i grupi za koordinaciju i saradnju. Ako nadležni policijski službenik ustanovi postojanje opasnosti koja nije neposredna, sva dostupna obaveštenja o nasilju u porodici ili opasnosti od njega i svoju procenu rizika dostavlja osnovnom javnom tužiocu i centru za socijalni rad. Ako posle procene rizika ustanovi neposrednu opasnost od nasilja u porodici, nadležni policijski službenik donosi naređenje kojim izriče hitnu meru učiniocu.⁵⁴ Nadležni policijski službenik dostavlja naređenje, odmah posle njegovog uručenja, osnovnom javnom tužiocu na čijem području se nalazi prebivalište, odnosno boravište žrtve, centru

⁵² To znači da se u ta tri protokola (za opštinu Indija, Bela Palanka i Bačka Palanka) ne navodi da se pozivaju na Zakon o sprečavanju nasilja u porodici. Samim tim, ni nadležnost organa – policije i tužilaštva, nije u potpunosti u skladu sa tim Zakonom)

⁵³ Zakon o sprečavanju nasilja u porodici ("Sl. glasnik RS", br. 94/2016)

⁵⁴ Član 16. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici ("Sl. glasnik RS", br. 94/2016)

za socijalni rad i grupi za koordinaciju i saradnju, a žrtva nasilja pismeno se obaveštava o vrsti hitne mere koja je izrečena.⁵⁵

Posle prijema obaveštenja, procene rizika i naređenja, osnovni javni tužilac proučava obaveštenja i vrednuje procenu rizika nadležnog policijskog službenika. Ako posle toga ustanovi neposrednu opasnost od nasilja u porodici, dužan je da sudu podnese predlog da se hitna mera produži, u roku od 24 časa od časa uručenja naređenja licu kome je izrečena hitna mera. Uz predlog, osnovni javni tužilac dostavlja sudu i procenu rizika nadležnog policijskog službenika, svoje vrednovanje njegove procene rizika i druge dokaze koji ukazuju na neposrednu opasnost od nasilja u porodici.⁵⁶

Radi sprečavanja sekundarne viktimizacije oštećenog deteta, nadležni javni tužilac može naložiti policiji da u predistražnom postupku ne prikuplja potrebna obaveštenja od deteta i angažovati Jedinicu za podršku deci žrtvama u krivičnom postupku, u cilju uzimanja iskaza upotrebom audio-video linka.⁵⁷ Angažovanjem Jedinice za podršku deci žrtvama u krivičnom postupku, omogućava se adekvatna zaštita deteta tokom istrage i suđenja.⁵⁸

Tabela broj 15: Usklađenost protokola sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici

Da, u potpunosti	19
Delimično	11
Nije u skladu sa Zakonom	108

Takođe, u protokolima koji su usklađeni sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici je navedena mogućnost pružanja besplatne pravne pomoći radi iniciranja parničnih i krivičnih postupaka u zaštiti deteta od nasilja. S obzirom na to da je tokom novembra 2018. godine usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, koji počinje da se primenjuje sledeće godine to će upravo zahvaljujući tom zakonu, biti u potpunosti omogućena implementacija ove odredbe Zakona o sprečavanju nasilja u porodici, a time i protokola u ovom delu.

⁵⁵ Član 17. stav 6. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici ("Sl. glasnik RS", br. 94/2016)

⁵⁶ Član 18. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici ("Sl. glasnik RS", br. 94/2016)

⁵⁷ U pojedinim protokolima, kao na primer u Sporazumu o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji grada Sremske Mitrovice i u Sporazumu o saradnji na zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Novi Bečej je navedeno da tužilac može naložiti policiji da u predistražnom postupku ne prikuplja potrebna obaveštenja od deteta i angažovati Jedinicu za podršku deci žrtvama u krivičnom postupku, u cilju uzimanja iskaza upotrebom audio-video linka.

⁵⁸ Jedinice za podršku deci u krivičnom postupku su osnovane sa ciljem pružanja podrške detetu i njegovoj porodici u sudskom postupku. Jedinice se nalaze u četiri grada: Beogradu, Kragujevcu, Nišu i Novom Sadu i funkcionišu na regionalnom nivou. Nastale su u okviru projekta „Unapređenje prava deteta kroz jačanje sistema pravosuđa i socijalne zaštite u Srbiji”, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNICEF u partnerstvu sa Ministarstvom pravde i Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Jedinice su nastale u okviru procesa transformacije domova za decu i sada pružaju usluge u zajednici i intervenišu u slučajevima gde je ranjivim grupama dece i njihovim porodicama potrebna dodatna i posebna podrška. <http://www.ns.vi.jt.rs/index.php/sr/component/content/article/58-podrskadecicir>
Pristupljeno: 26.10.2018.

ZAKLIUČCI

- Referentno istraživanje iz 2016. godine je pokazalo da se 9 protokola primarno odnosi na zaštitu dece od nasilja.⁵⁹ Rezultati ponovnog istraživanja koje je sprovedeno 2018. godine su pokazali da je u Srbiji do kraja novembra 2018. godine izrađeno novih 29 protokola, tako da trenutno **postoji 38 protokola koji se primarno odnose na zaštitu dece**. Dva grada, Kragujevac i Trstenik imaju po dva protokola/lokalna sporazuma koji se primarno odnose na zaštitu dece od nasilja.
- Većina protokola više ne posmatra nasilje nad decom isključivo u porodičnom okruženju, već u različitim sredinama u kojima deca borave: institucijama, školi, digitalnom svetu, zajednici... Takođe, prepoznate su različite ranjive grupe dece koje su zbog okolnosti i svog stanja u većem riziku da postanu žrtve nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja: deca sa smetnjama u razvoju, deca romske nacionalnosti, deca koja su na smeštaju u institucijama, itd. Tokom prethodnog istraživanja gotovo da su svi protokoli posmatrali decu kao homogenu grupu i uglavnom u okviru porodičnog okruženja.
- U svim protokolima koji su razvijani i primarno se odnose na zaštitu dece, lokalna samouprava je potpisnik protokola, a povećano je učešće organizacija civilnog društva i medija. U jednom protokolu organizacija civilnog društva je koordinator primene protokola. U svim protokolima, potpisnici su centri za socijalni rad i zdravstvene ustanove. U istraživanju iz 2018. godine je ustanovljeno da postoje protokoli koji nisu potpisani od strane policije. Takvih je 8 protokola koji se primarno odnose na decu i razvijani su tokom 2017. i 2018. godine. Neophodno je unaprediti ove protokole putem izmena i dopuna koje se odnose na postupanja policije u oblasti zaštite od nasilja, a u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja. Takođe, potrebno je unaprediti protokole koji se odnose na zaštitu dece od nasilja, potpisani su od strane policije, ali nisu u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici.⁶⁰ U pojedinim od tih opština je nastavljen rad na usaglašavanju sa zakonom i očekuje se da policija potpiše protokol nakon toga. Potrebno je dalje pratiti ovaj proces i predstaviti javnosti postignute rezultate.
- Ukupno 17 protokola koji se odnose na zaštitu dece i 2 protokola koja se odnose na zaštitu žena žrtava nasilja je u potpunosti usklađeno sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja u porodici. Usklađenost sadržaja protokola sa ovim Zakonom je važna zbog učešća policije i tužilaštva u postupku zaštite i podrške deci od nasilja u porodici. Takođe, u nekim novousvojenim protokolima evidencija nasilja i statistički podaci o nasilju se prikupljaju u skladu sa ovim Zakonom.
- Koordinacija rada nije u potpunosti definisana u svim protokolima, te je neophodno unaprediti je, od postupaka prepoznavanja nasilja i prijave sumnje na nasilje, pa do postupka sudskog procesuiranja i postupka rehabilitacije. To bi podrazumevalo da se postojeći sporazumi izmene i dopune na način da se usklade sa važećim zakonodavnim

⁵⁹ To su sporazumi koji su posotojali u sledećim gradovima i opštinama: Beograd, Novi Sad, Niš, Kragujevac (2 protokola), Ada, Kruševac, Trstenik, Lučani.

⁶⁰ To su Protokoli/sporazumi o saradnji u opštinama: Bačka Palanka, Bela Palanka i Indija. U ovim protokolima nije navedeno da se zasnivaju na Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici, kao jednom od relevantnih zakona u okviru u kojem je regulisana sadržina Protokola.

okvirom (Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici, Porodičnim zakonom, Krivičnim zakonikom...).

- Nakon referentnog istraživanja iz 2016. godine, u pet opština su usvojeni novi protokoli, ali se oni ne odnose primarno na zaštitu dece. To su opštine: Ljig, Mionica, Subotica, Sjenica i Srbobran.
- Izveštavanje javnosti u lokalnoj zajednici o primeni protokola, tj. sprovedenim aktivnostima je predviđeno u više od polovine protokola. To predstavlja napredak u odnosu na stanje iz 2016. godine. Međutim, pored toga što se predviđa ova obaveza, nije jasno da li su izveštaji o primeni protokola javno dostupni, kome se oni podnose.
- Protokoli su većinom otvoreni za pristupanje novih aktera, nakon što su potpisani. Potrebno je predvideti mehanizme pristupanja novih aktera, budući da to nije precizirano skoro ni u jednom protokolu.
- Protokoli/lokalni sporazumi koji se odnose na saradnju organa, organizacija i ustanova u zaštiti žena žrtava porodičnog nasilja nisu u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici, te je potrebno izvršiti reviziju u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja u porodici.

Lista referenci

1. Akcioni plana za pregovaranje poglavlja 23, <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/9849/finalna-verzija-akcionog-plana-za-pregovaranje-poglavlja-23-koja-je-usaglasena-sa-poslednjim-preporukama-i-potvrđena-od-strane-evropske-komisije-u-briselu.php>
2. Nacionalna strategija za prevenciju i zaštitu dece od nasilja, Službeni glasnik RS, br. 55/05 i 71/05-ispravka, 101/07 i 65/08), http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/101080/nacionalna_strategija_zastita_dece0044_cyr.zip
3. Nasilje prema deci u Srbiji: Determinante; faktori i intervencije (2017). Unicef, Srbija. <https://www.unicef.org/serbia/reports/determinante-i-faktori-nasilja-nad-decom-u-srbiji>
4. Opšti protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja (2005). Zaključak Vlade Republike Srbije 05 broj: 011-5196/2005 od 25. avgusta 2005. godine. Vlada Republike Srbije.
5. Posebni protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja u ustanovama socijalne zaštite (2006). Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije.
6. Posebni protokol za zaštitu dece i učenika od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u obrazovono-vaspitnim ustanovama (2007). Ministarstvo prosvete Republike Srbije, Beograd
7. Posebni protokol o postupanju policijskih službenika u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja. (2007). Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije.
8. Posebni protokol sistema zdravstvene zaštite za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja. (2009). Ministarstvo zdravlja Republike Srbije, Beograd
9. Posebni protokol o postupanju pravosudnih organa u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja (2009). Ministarstvo pravde Republike Srbije, Beograd.
10. Posebni protokol o postupanju centara za socijalni rad – organa starateljstva u slučajevima nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima (2013). Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike, Beograd
11. Porodični zakon („Sl. glasnik RS“ br. 18/2005)
12. Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica („Sl. glasnik RS“ br. 85/2005)
13. Krivični zakonik („Sl. glasnik RS“ br. 85/2005, 88/2005, - ispr, 107/2005 - ispr, 111/2009 i 121/2012)
14. Zakonik o krivičnom postupku („Sl. glasnik RS“ br. 72/2011, 121/2012, 32/2013 i 45/2013)
15. Zakon o prekršajima ("Sl. glasnik RS", br. 65/2013, 13/2016 i 98/2016 - odluka US)
16. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS“ br. 88/2017)
17. Zakon o policiji („Sl. glasnik RS“, broj 101/2005 i 63/2009 - odluka Ustavnog suda)
18. Zakon o sprečavanju nasilja u porodici („Sl. glasnik RS br. 94/2016“)
19. Sajt: Javno tužilaštvo u Novom Sadu <http://www.ns.vijt.rs/index.php/sr/component/content/article/58-podrskadecicir> , datum pristupanja: 26.10.2018.

Spisak lokalnih sporazuma/protokola obuhvaćenih analizom

1. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja u porodici i zaštite od zanemarivanja i zlostavljanja na teritoriji opštine Ada, 2013.
2. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Aleksandrovac, 2017.
3. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti od nasilja u opštini Aleksinac, 2018.
4. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Alibunar, 2014.
5. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Apatin, 2014.
6. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Aranđelovac, 2014.
7. Poseban protokol o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima za opštinu Arilje, 2013.
8. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Babušnica, 2014.
9. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Bačka Topola, 2015.
10. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Bač, 2014.
11. Sporazum o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasiljana teritoriji opštine Bačka Palanka, 2017.
12. Posebni protokol o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja nad ženama i decom u porodici i u partnerskim odnosima za opštinu Bajina Bašta, 2013.
13. Sporazum o postupanju i saradnji institucija u slučajevima nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima na teritoriji opštine Bečej, 2011.
14. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području Opštine Blace, 2014.
15. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Bogatić, 2014.
16. Protokol o postupanju i saradnji nadležnih subjekata na zaštiti žrtava nasilja u porodici za opštinu Bojnik, 2013.
17. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Boljevac, 2014.
18. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece i učenika završnih razreda srednjih škola, od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Bor, 2018.
19. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Brus.
20. Sporazum o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Bujanovac, 2017.
21. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području grada Čačka, 2014.
22. Sporazum o postupanju i saradnji i institucija u slučajevima nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima na teritoriji opštine Čoka, 2013.

23. Sporazum o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Čuprija.
24. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Despotovac, 2014.
25. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Dimitrovgrad, 2014.
26. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici u Doljevcu, 2012.
27. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Golubac, 2014.
28. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području Opštine Gornji Milanovac, 2015.
29. Međusektorski protokol o zajedničkoj saradnji u oblasti zaštite dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja na području opštine Inđija, 2017.
30. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Ivanjica, 2014.
31. Lokalni sporazum o multisektorskoj saradnji u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i u partnerskim odnosima u opštini Kanjiža, 2014.
32. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Kladovo, 2014.
33. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u Knjaževcu, 2018.
34. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Koceljeva, 2014.
35. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima za opštinu Kosjerić, 2014.
36. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Kovin, 2014.
37. Sporazum o postupanju i saradnji ustanova, organizacija na području grada Kragujevca u situacijama nasilja u porodici i drugim slučajevima nasilja prema deci, 2014.
38. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području Grada Kragujevca, 2014.
39. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja u Gradu Kraljevu, 2018.
40. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece žrtava nasilja na području Grada Kruševca, 2013.
41. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Kula, 2014.
42. Protokol o saradnji za zaštitu žrtava nasilja u porodici na području opštine Lajkovac, 2013.
43. Sporazum o saradnji na lokalnom nivou nadležnih subjekata na zaštiti žrtava nasilja u porodici u Gradu Leskovcu, 2013.
44. Posebni protokol za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja u Centru za socijalni rad opštine Lučani u Guči, 2014.
45. Sporazum o saradnji na sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Ljig, 2017.
46. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Ljubovija, 2013.
47. Međusektorski protokol o saradnji na zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Majdanpek, 2018.

48. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Mali Idoš, 2014.
49. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Mali Zvornik, 2014.
50. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Malo Crniće, 2014.
51. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Merošina, 2014.
52. Sporazum o saradnji na sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Mionica, 2017.
53. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Negotin, 2014.
54. Sporazum o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji Grada Niša, 2013.
55. Protokol o saradnji učesnika protokola u ostvarivanju i zaštiti prava građana i građanki, žrtava nasilja, prema kojima je izvršeno nasilje u porodici za opštinu Nova Crnja, 2013.
56. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Nova Varoš, 2014.
57. Sporazum o saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Novi Bečej, 2018.
58. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Novi Kneževac, 2016.
59. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području grada Novog Pazara, 2014.
60. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Opovo, 2014.
61. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja na teritoriji opštine Paraćin, 2018.
62. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Petrovac na Mlavi, 2014.
63. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žrtava u partnerskim odnosima na području opštine Plandište, 2014.
64. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području Grada Požarevca, 2018.
65. Sporazum o saradnji lokalne mreže ustanova, institucija i OCD Preševo o postupanju u slučajevima nasilja u porodici i nad ženama u partnerskim odnosima iz 2013
66. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Prijepolje, 2014.
67. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Raška, 2014.
68. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Ražanj, 2013.
69. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Rekovac, 2015.
70. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Šid, 2014.
71. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području grada Smedereva, 2015.

72. Sporazum o međusektorskoj saradnji u Sokobanji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici i u partnerskim odnosima za opstinu Sokobanja, 2015.
73. Memorandum o saradnji institucija u zaštiti žrtava nasilja u porodici na teritoriji opštine Srbobran, 2016.
74. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji grada Sremske Mitrovice, 2018.
75. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Stara Pazova, 2013.
76. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području Grada Subotice, 2014.
77. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja u opštini Svrljig, 2018.
78. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području opštine Topola, 2014.
79. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici na području grada Uba, 2012.
80. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja za Grad Užice, 2017.
81. Međusektorski protokol o saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području grada Valjeva, 2018.
82. Protokol o međusektorskoj saradnji u zaštiti žrtava nasilja u porodici u Velikoj Plani, 2010.
83. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Veliko Gradište, 2014.
84. Lokalni međusektorski sporazum za zaštitu dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na području grada Vranja, 2017.
85. Protokol na međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od zlostavljanja, zanemarivanja i na području opštine Vrbas, 2018.
86. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u opštini Vrnjačka Banja, 2018.
87. Sporazum o saradnji između institucija koje se bave zaštitom od nasilja u porodici na teritoriji opštine Žabalj, 2011.
88. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području Opštine Žabari, 2014.
89. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području grada Zrenjanina, 2014.
90. Sporazum o saradnji, lokalne mreže za borbu protiv nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima za teritoriju opštine Irig, 2014.
91. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području Vlasotinca i Crne Trave, 2014.
92. Sporazum o intersektorskoj saradnji u primeni Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja za Grad Novi Sad, 2014.
93. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja za Grad Pirot, 2017.
94. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Ruma, 2015.
95. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području Vlasotinca i Crne Trave

96. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite zrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Bački Petrovac, 2014.
97. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Kovačica, 2014.
98. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Osečina, 2014.
99. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja za opštinu Prokuplje, 2018.
100. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Sečanj, 2014.
101. Protokol o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja u porodici i u partnerskim odnosima na teritoriji opštine Svilajnac, 2013.
102. Protokol o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Žitište, 2013.
103. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području grada Loznice, 2014.
104. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu žrtava nasilja u porodici u opštini Bosilegrad, 2013.
105. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Lebane, 2014.
106. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Vršac, 2014.
107. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području Bele Crkve, 2014.
108. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Vladimirci, 2014.
109. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Pećinci, 2014.
110. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Surdulica, 2015.
111. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Trgovište, 2013.
112. Sporazum o saradnji na zaštiti žena porodičnog nasilja na području grada Pančeva, 2011.
113. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području Grada Sombora, 2016.
114. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Vladičin Han, 2014.
115. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Žagubica, 2014.
116. Protokol o međusektorskoj saradnji u procesu zaštite žrtava nasilja u porodici u Žitorađi, 2013.
117. Protokol o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija u situacijama nasilja u porodici i u partnerskim odnosima na teritoriji grada Jagodine, 2013.
118. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Kučevo, 2014.
119. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Kuršumlija, 2015.

120. Protokol o saradnji institucija u zaštiti žrtava porodičnog nasilja na teritoriji opštine Smederevska Palanka, 2014.
121. Sporazum u sprovođenju zaštite zrtava nasilja u porodici i žena u partnerskom odnosu na području opštine Odzaci, 2014.
122. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji grada Zaječara, 2018.
123. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici u žena u partnerskim odnosima na području Šapca, 2016.
124. Sporazum o saradnji između institucija koje se bave zaštitom od nasilja u porodici na teritoriji opštine Titel, 2011.
125. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Tutin, 2014.
126. Sporazum o intersektorskoj saradnji u primeni opsteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja za Grad Beograd, 2014.
127. Protokol o međusektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Varvarin, 2018.
128. Sporazum o intersektorskoj saradnji u primeni Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja na području opštine Bela Palanka, 2018.
129. Sporazum o postupanju ustanova, organa i organizacija na području opštine Batočina u situaciji nasilja u porodici, 2016.
130. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Kikinda, 2014.
131. Sporazum o intersektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja za opštinu Trstenik, 2018
132. Sporazum o postupanju i saradnji ustanova, organa i organizacija na području opštine Trstenik u situacijama nasilja u porodici i drugim slučajevima nasilja prema deci, 2014.
133. Sporazum o saradnji u sprovođenju zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Priboj, 2014.
134. Sporazum o saradnji i zajedničkom delovanju za efikasno ostvarivanje i sprovođenje zaštite žrtava nasilja u porodici i ženama u partnerskim odnosima na području opštine Senta, 2015.
135. Lokalni međusektorski sporazume o prevenciji i zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja na teritoriji opštine Čajetina, 2018.
136. Sporazum o intersektorskoj saradnji na prevenciji i zaštiti dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja za opštinu Čičevac, 2018.
137. Sporazum o saradnji u oblasti zaštite žrtava nasilja u porodici i žena u partnerskim odnosima na području opštine Sjenica, 2016.
138. Sporazum o intersektorskoj saradnji u zaštiti dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u opštini Gadžin Han, 2018.

Prilog I: Upitnik

1. Redni broj _____
2. Naziv opštine _____
3. Popisan Protokol/Sporazum o saradnji u kojem je zaštita dece primarni fokus
  - 1) Da
  - 2) Ne, ali deca su jedan od subjekata zaštite
  - 3) Ne
4. Potpisan protokol/Sporazum u kojem je zaštita drugih žrtava od nasilja u fokusu
  - 1) Da
  - 2) Ne
5. Godina usvajanja Protokola? _____
6. Protokol usklađen sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici?
  - 1) Da, u potpunosti
  - 2) Delimično
  - 3) Ne
7. Protokol usklađen sa Smernicama za unapređenje intersektorske saradnje (MODS, Unicef, 2016)
  - 1) Da, u potpunosti
  - 2) Delimično
  - 3) Ne
8. Da li su deca predstavljena kao heterogena grupa (deca sa smetnjama u razvoju, deca romske nacionalnosti, deca u pokretu...)
  - 1) Da
  - 2) Ne
9. Da li predviđena zaštita dece u različitim okruženjima
  - 1) Da
  - 2) Ne, ali je navedeno da će se pažnja posvetiti zaštiti dece od specifičnih vidova nasilja

3) Ne

10. Lokalne samouprave imaju vodeću ulogu u protokolima

1) Da, potpisnici su

2) Ne

11. Svi relevantni predstavnici lokalne zajednice (vaspitno-obrazovne i obrazovno-vaspitne ustanove udruženja građana, medije) su uključeni u proces izrade i sprovođenja protokola

1) Da

2) Ne

12. Jasno definisana uloga i zadaci koordinacionog tela (ko predsedava koordinacionim telom za efikasnu primenu protokola; uloga koordinacionog tela)

1) Da, jasno i precizno je definisana uloga i njegovi zadaci

2) Ne postoji koordinaciono telo

3) Koordinaciono telo je predviđeno u vidu nekog drugog, sličnog mehanizma (npr. Intersektorskog tima...

4) Koordinaciono telo je samo pomenuto i navedeno ko predsedava njime

13. Da li je Centar za socijalni rad potpisnik?

1) Da

2) Ne

14. Da li je organ unutrašnjih poslova uključen?

1) Da

2) Ne

15. Da li je zdravstvena ustanova potpisnik?

1) Da

2) Ne

16. Da li je tužilaštvo potpisnik?

1) Da

2) Ne

17. Da li je sud potpisnik?

1) Da

2) Ne

18. Da li je osnovna škola potpisnik

- 1) Da
- 2) Ne

19. Da li je predškolska ustanova potpisnik?

- 1) Da
- 2) Ne

20. Da li je srednja škola potpisnik?

- 1) Da
- 2) Ne

21. Da li je organizacija civilnog društva potpisnik?

- 1) Da
- 2) Ne

22. Da li su mediji potpisnici?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Nisu potpisnici, ali je predviđeno da koordinaciono telo radi ostvarivanja ciljeva protokola stupa u saradnju sa medijima

23. Da li je određena kontakt osoba ispred svake institucije

- 1) Da
- 2) Ne

24. Kako je uređena evidencija nasilja na lokalnu?

- 1) CSR formira jedinstvenu bazu podataka
- 2) Evidencija predmeta i statistički podaci se sakupljaju u skladu sa Zakonom
- 3) Nije precizno definisano
- 4) Predlaže se formiranje posebnog tela koje će sakupljati evidenciju svih potpisnika
- 5) Svako vodi posebnu evidenciju usaglašenu sa ostalim sistemima

25. Da li je precizno definisana koordinacija rada u postupku prijavljivanja sumnji na nasilje?

- 1) Da, VAC je fokus i uskladu je sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici
- 2) Da, VAC je fokus, ali nije u skladu sa Zakonom
- 3) VAC nije u fokusu ali je definisana koordinacija
- 4) Uopšte nije definisana koordinacija
- 5) Definisana je koordinacija ali VAC nije fokus

26. Kome se prijavljuje sumnja na nasilje? _____

Da li je predviđeno da se javnost izveštava o primeni Protokola?

1) Da

2) Ne

27. Da li je Protokol otvoren za pristupanje drugih aktera?

1) Da

2) Ne

28. Ko je koordinator primene protokola?

1) CSR

2) Lokalna samouprava

3) Školska uprava

4) OCD

5) Drugo _____

29. Kojim institucijama se sumnja na nasilje prijavljuje?

_____

Prilog II: Prikaz gradova/opština u kojima su sporovođene aktivnosti u cilju izrade novih protokola za zaštitu dece od nasilja

REDNI BROJ	GRAD	PROTOKOL NOVI	SMERNICE INTEGRISANE	KOORDINATOR PROTOKOLA	POTPISNICI	GODINA USVAJANJA	NAPOMENA
20 gradova u kojima se realizovane aktivnosti zagovaranja u okviru implementacije projekta „Zagovaranje za primenu lokalnih protokola za zaštitu dece od nasilja“							
1.	Užice	Da	Da	CSR	Svi	2017	
2.	Valjevo	Da	Da, sve sem usaglašenog sistema evidentiranja	Aktiv direktora osnovnih škola	Svi	2018	
3.	Aleksandrovac	Da	Da	CSR	Nije policija	2017	MUP nije potpisao protokol
4.	Bela Palanka	Da	Da, sve sem kontakt osobe	CSR	Pravosudni organi i mediji nisu	2018	
5.	Bačka Palanka	Da	Sve	CSR	Svi	2017	
6.	Ćićevec	Da	Sve	CSR		2018	MUP nije potpisao
7.	Ćuprija	Ne					Nije potpisan protokol; izrađen je
8.	Čajetina	Da	Sve	Udruženje građana	Svi sem pravosudnih organa	2018	
9.	Prokuplje	Da	Nije većina	CSR	Policija nije	2018.	MUP nije potpisao

10.	Pančevo	Ne					Nije izrađen protokol
11.	Vranje	Da	Sve sem usaglašenog sistema evidentiranja	Lokalna samouprava	Svi	2017	MUP nije potpisao protokol
12.	Irig	Ne					Nije izrađen protokol
13.	Indija	Da	Sve	CSR	Svi	2017	
14.	Požarevac	Da	Sve	CSR	Nije policija	2018	MUP nije potpisao protokol
15.	Bujanovac	Da	Sve	Lokalna samouprava	Svi	2017	MUP nije potpisao protokol
16.	Sombor	Ne					
17.	Majdanpek	Da	Sve	CSR	Svi		
18.	Bor	Da	Sve	Lokalna samouprava	Svi	2018	
19.	Pirot	Da	Delimično	CSR	Policija nije	2018	MUP nije potpisao
20.	Varvarin	Da	Sve	CSR	Mediji i Policija nije	2018	MUP nije potpisao

---

12 gradova u kojima je implementiran projekat „Unapređenje rada inatersektorskih timova na polju zaštite dece od nasilja”

21.	Aleksinac	Da	Uglavnom sve	CSR	Svi sem medija (navedeno da će se tokom primene protokola pristupiti saradnji sa njima)	2018
22.	Svrljig	Da	Uglavnom sve	CSR	Svi sem medija (navedeno da će se tokom primene protokola pristupiti saradnji sa njima)	2018
23.	Knjaževac	Da	Sve	CSR	Svi sem medija	2018
24.	Vrnjačka Banja	Da	Sve	CSR	Svi sem medija	2018
25.	Kraljevo	Da	Sve	CSR	Svi sem medija	2017
26.	Paraćin	Da	Sve, uglavnom, nije evidencija podataka	CSR	Svi	2018
27.	Zaječar	Da	Sve	CSR	Svi	2018
28.	Trstenik	Da	Sve	CSR	Svi	2018

29.	Subotica	Ne					Ova opština je procenila da intersektorskom timu nije potrebna dodatna podrška za razvoj novog protokola
30.	Sremska Mitrovica	Da	Sve	CSR	Svi sem medija	2017.	
31.	Novi Bečej	Da	Uglavnom sve	CSR	Svi sem medija	2018.	
32.	Vrbas	Da	Sve	CSR	Svi sem medija	2018	
33.	Gadžin Han	Da	Sve	CSR	Nisu mediji, pravosudni organi, srednja škola i predškolska ustanova	2018	